

www.ketab.ir

انوشیروان

عباس جهانگیریان

سرشناسه	: جهانگیریان، عباس، ۱۳۳۲-
عنوان و نام پدیدآور	: انوشیروان / عباس جهانگیریان؛ زیر نظر شورای کارشناسی دفتر انتشارات کمک آموزشی.
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه)، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۹۲ ص: مصور.
فروست	: ... تاریخ بخوانیم
شابک	: 978-964-08-0355-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه. ص: ۸۹
موضوع	: خسرو ساسانی اول، شاه ایران، - ۵۷۹ م.
شناسه افزوده	: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی. دفتر انتشارات کمک آموزشی. شورای کارشناسی.
شناسه افزوده	: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی. مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه).
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۰ الف ۸ ج ۴۷۲ / DSR
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۳۷۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۴۳۵۵۶۷

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
وزارت آموزش و پرورش

انوشیروان

عباس جهانگیریان

زیر نظر شورای کارشناسی دفتر انتشارات کمک آموزشی

مدیر هنری: نوید اندرودی

تصویرسازی: امیر نساجی

چاپ اول: ۱۳۹۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی از: شرکت چاپ بانک ملت

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است

شابک ۴- ۵۳۵۵- ۰۸- ۹۶۴- ۹۷۸

ISBN 978-964-08-0355-4

نشانی: تهران: خیابان شهید قرنی، پل گرمخان زند،

کوچه شهید محمود حقیقت طلب، شماره ۸

تلفن: ۸۸۸۰۵۳۲۴-۹ دور نویسی (فاکس): ۸۸۹۰۳۸۰۹

www.enma.ir

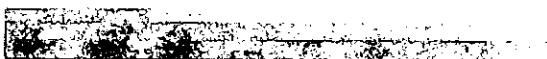
www.ketab.ir

فهرست

۷ سال شمار زندگی

۸ سرگذشت

۸۹ منابع

سال شمار زندگی

۵۰۴: تولد در تیسفون

۵۳۰: (۲۶ سالگی): فرماندهی سپاه ایران در جنگ با دولت

روم شرقی

۵۳۰: ازدواج با اوفیما

۵۳۱: سرکوب و قتل عام مزدکیان

۵۳۱: مرگ قباد، تاج گذاری در تیسفون و گرفتن لقب

انوشیروان از سوی شورای موبدان

۵۳۲: تولد فرزندش انوشزاد از همسر مسیحی اش، اوفیما

۵۴۲: ازدواج با دختر خاقان

۵۴۳: تولد هرمز، از دختر خاقان

۵۵۷: سرکوب شورش تیسفون به سرکردگی انوشزاد و

مرگ او به دست رامبر برزین

۵۷۰: تولد حضرت محمد (ص) در سی و نهمین سال

سلطنت انوشیروان

۵۷۹: درگذشت در ۷۵ سالگی و چهل و هشتمین

سال سلطنت

۵۷۹: تاج گذاری هرمز پسر ترک تبار انوشیروان بر

مقتدرترین و پهناورترین امپراتوری جهان

پیش‌گفتار

انوشیروان، در ردیف آن گروه از فرمانروایان، حاکمان و پادشاهانی قرار دارد که در روند پرفراز و فرود تاریخ ایران، نمی‌توان آنان را نادیده گرفت؛ چون به هر روی، بلند قامت‌اند و به چشم می‌آیند! این بلند قامتی البته، دلیلی بر خوب بودن آنان نیست. تاریخ، کارنامه‌نگ است و نام و بدنامی سازندگان آن. چرا که خالقان تاریخ به اندازه اعمال و رفتار خود، قد می‌افرازند و به چشم می‌آیند؛ خوب یا بد!

نمی‌توان در تاریخ از شاپور و هرمز و بهرام اول گفت، اما از مانعی نام نبرد. نمی‌توان از قباد و انوشیروان گفت، اما از مزدک سخنی نگفت یا در کارنامه سلطان محمود غزنوی اشاره‌ای به فردوسی نکرد و یا از ناصرالدین شاه قاجار، بدون اشاره به قتل امیرکبیر، سخن گفت. نام مانعی، مزدک، فردوسی، عطار، امیرکبیر و... به هرمز، انوشیروان، سلطان محمود، چنگیز و ناصرالدین شاه پیوند خورده است. این فرمانروایان، سازندگان تاریخ هستند، اما معماران تاریخ نیستند. معماران تاریخ، تا زنده‌اند به زیباییهای آفرینش و هستی چیزی می‌افزایند و آن‌گاه که در می‌گذرند، گویی

با مرگشان چیزی از بار هستی و زیباییها و خوبیهای آن می‌کاهند. خوشا به حال ملتی که تاریخش را خردمندان، هنرمندان، دانشمندان، نیک‌اندیشان و مُصلحان بسازند.

نام انوشیروان در فهرست مُصلحان ایران آمده است، اما او مُصلحی است که با یک دست آباد و با دست دیگرش ویران کرده است!

انوشیروان نه تنها در دوران پادشاهی خود بانی اتفاقاتی مهم و تعیین‌کننده بوده است، بلکه در تحولات تاریخی پس از خود نیز سهمی بزرگ و تأثیرگذار دارد. تاریخ از دادگری و بیدادگری او بسیار گفته است. از دین‌مداری، زنجیر عدالت، ایوان مداین و شکوه دوران او به همان اندازه گفته است که از بیداد او در کشتار مزدکیان و مخالفان و سنگدلیهای سهمگین او در رفتار با خودیها و نزدیکان و خدمت گزارانش! و از جمله برادران و فرزندش نوشزاد. کشتار ناراضیان، گرسنگان و دگردینان که همگی به نام مزدکی و به بهانه و پیگرد مزدکیان، در تاریخ ایران و در کارنامه انوشیروان به ثبت رسیده، از مصادیق برجسته بیداد انوشیروان دادگر است! مزدک، یک موید مصلح بود که فقط خطش را از روحانیون فاسد درباری جدا کرد و طرفدار عدالت‌خواهان شد.

پس از آن قتل عام بی‌مانند، پُرمایگی خوار شد و فرومایگی ارجمند! رذیلت، رنگِ فضیلت گرفت و این بخشی از میراث او بود در خاندان ساسانی!

در نگارش زندگی انوشیروان در این اثر، به جای شیوه مرسوم و سنتی تاریخ‌نگاری آموزشی، به آن جنبه از زندگی انوشیروان

پرداخته شده است که هم مایه‌های داستانی دارد و هم از
دستاوردهای تاریخی و آموزشی برخوردار است؛ شیوه‌ای که به ما
کمک می‌کند تا ماهیت تاریخی این فرمانروای دوچهره را از نحوه
برخورد او با مخالفان، نزدیکان و اطرافیانش بشناسیم. اگر خواننده
حقیقت‌جوی کتاب، بنای داوری در چند و چون زندگی انوشیروان
دارد، پسندیده‌تر شاید آن باشد که کتاب را بخواند و خوب و بد
اعمال او را در کفه‌های ترازوی داوری خود بریزد تا ببیند بار کدام
کفه سنگین تر است؛ داد یا بیداد این شاه شگفت!

عباس جهانگیریان

بهار ۱۳۸۹